

Maa- ja metsätalousministeriö
Leena Räsänen / Riitta Heinonen

Viite: Lausuntopyyntöne MMM045:00/2011

Lausunto: HE laiksi eläinten lääkitsemisestä, laiksi lääkelain eräiden säännösten kumoamisesta ja laiksi rikoslain 44 luvun 5§:n 2 momentin muuttamisesta

Ehdotuksessa pyritään uudistamaan nykyinen lainsäädäntö koskien eläinten lääkitsemistä. Ehdotetut muutokset ovat väestön terveyden kannalta erittäin merkittäviä ja niillä saattaa olla kauaskantoisia vaikutuksia myös ihmisten infektioiden hoitoon. Ehdotuksen tärkein muutos nykykäytäntöön on lääkkeiden luovutus valtakunnalliseen eläinten terveydenhuolto-ohjelmaan liittyneille eläinten omistajille tai haltijoille. Tarkemmat käytännön ohjeet on jätetty tulevan asetuksen varaan, mikä tekee kannanoton vaikeaksi. On erittäin tärkeää että lääkkeiden luovutus tiloille rajataan tiettyihin mikrobilääkkeisiin ja indikaatioihin. THL haluaisi kiinnittää huomiota erityisesti alla mainittuihin seikkoihin.

Väestön terveyden kannalta eläinten lääkitsemisessä merkittävin seikka on mikrobilääkehoito. Mikrobilääkkeitä käytetään maailmanlaajuisesti eläimille enemmän kuin ihmisille ja on olemassa kiistatonta näyttöä siitä että eläinten mikrobilääkekäytöllä on merkittävä rooli bakteerien resistenssin kehittymiselle. Tuotantoeläinpuolella on usein kyse suurten eläinmäärien lääkityksestä, jolloin on mahdollista resistenssin siirtyminen suoraan eläinten tai elintarvikkeiden välityksellä tai eläinten lannan välityksellä ympäristöstä. Suomessa eläintautitilanne on tällä hetkellä erittäin hyvä ja muun muassa tästä syystä mikrobilääkekäyttö tuotantoeläimillä on muihin maailman maihin verrattuna vähäistä tuotettua lihakiloa kohti. Tämä taas on suorassa yhteydessä siihen, että suomalaisista eläimistä eristettyjen bakteerien resistenssitilanne on hyvä. Kilpailukykyyn vetoaminen lääkkeiden jättämiseksi tiloille on riittämätön peruste, koska tällaiseen toimintalinjaukseen liittyy selvä riski resistenssitilanteen kääntymisestä huonompaan suuntaan. Muun Euroopan resistenssitilanne on koko ajan heikkenemässä ja esim. tanskalaisten sikatilojen päätös luopua 3. polven kefalosporiineista ja fluorokinolonien käytöstä vain resistenssimääritykseen perustuen saanee pikaisesti seuraajia myös muualla. On myös tärkeää käydä periaatteellinen keskustelu siitä voidaanko osa mikrobilääkkeistä rajata ainoastaan ihmiskäyttöön, THL kannattaa tätä näkemystä.

Ensisijaisen tärkeää olisi saada pikaisesti järjestettyä systemaattinen eläinten mikrobilääkkeiden seurantarjestelmä. Seurannan pitää olla eläinlaji-, indikaatio- ja mahdollisesti myös eläinlääkärikohtainen. Mikrobilääkekulutusseurannan lisäksi eläinten patogeeneja ja/tai indikaattoreita tulee seurata resistenssin kehittymisen varalta systemaattisesti.

Tietyt mikrobilääkkeet on varattava erikseen annettavalla asetuksella ainoastaan ihmisille tapahtuvaan käyttöön. Lisäksi tietyt mikrobilääkkeet on sallittava eläinkäytössä ainoastaan resistenssimääritykseen perustuen. Koska nykyinen lainsäädäntö ei anna mahdollisuuksia kieltää esim. kolmannen sukupolven kefalosporiinien käyttöä eläinlääkinnässä, tulee koulutuksella pyrkiä kaikin keinoin vaikuttamaan sekä eläinlääkäreihin että eläinten omistajiin. On myös tärkeää pyrkiä vaikuttamaan EU-tasolla jotta tämä epäkohta saataisiin korjattua. Jos mahdollista, laajakirjoisten mikrobilääkkeiden käyttö ilman resistenssimääritystä tulee kieltää.

21.12.2012

Lakiluonnoksen tärkein muutosehdotus koskee lääkkeiden luovutusta myöhemmin ilmenevien sairastapausten hoidon varalle tuotantoeläiniloille. Tällöin myös diagnosointivastuu siirtyy eläinlääkäriltä omistajalle. Koska varsinaiset käytännöt on jätetty asetuksen tasolle, on tähän ehdotukseen vaikea ottaa täsmällistä kantaa. Lakiluonnosehdotuksessa esitetyt mikrobilääkkeiden käyttömuutokset tuotantoeläinpraktiikassa voidaan hyväksyä seuraavin ehdoin. Edellä mainitut mikrobilääkkeiden käyttömäärän ja resistenssin seuranta järjestetään. Lakiehdotuksen perusteluissa mainituista hyvistä praktiikan käytännöistä huolehditaan, mm. eläinlääkärin säännöllisistä tarkastuskäynneistä tiloilla tilakokoon ja eläinmäärään suhteutettuna. Tiloille jätettävien mikrobilääkkeiden määrän ja laadun on oltava rajattu, esim. ainoastaan penisilliiniin ja tiettyä eläinmäärää varten. Lisäksi lääkkeiden käyttöindikaatiot tulee rajata tiettyihin tavanomaisimpiin infektoihin, näihin eivät kuulu nuorten eläinten ripulit (usein olosuhdeongelma, ei infektiivinen) eikä hengitystieinfektiot (usein virusten aiheuttamia). Näiden erotusdiagnoosiikkaa vaatii eläinlääkärin asiantuntemusta.

Pien- ja seuraeläimet ovat usein hyvin läheisessä kontaktissa omistajiinsa mahdollistaen resistenssin omaavien bakteerien tehokkaan siirtymisen. Pieneläin- ja seuraeläinpraktiikassa käytetään yleisesti hyvin laajakirjoisia mikrobilääkkeitä, jotka tulisi varata ainoastaan käyttöön ihmisille. Tärkeää olisi antaa suositus mikrobidiagnostiikasta kattaen mikrobilääkkeiden empiirisen ja näytteisiin perustuvan käytön, samoin tulee varmistua kantojen lähettämistä asiantuntevaan mikrobiologian laboratorioon herkkyysmäärityksiä varten. Lisäksi laajakirjoisten mikrobilääkkeiden käyttö tulee perustua resistenssimääritykseen, ensilinjan lääkkeitä tulee olla selkeä lista. Lääkkeiden kulutuksen ja resistenssitilanteen seuranta pitää järjestää.

Ehdotuksen perusteluissa väitetään kohdissa 4.3. ja 4.4. että lain vaikutukset ympäristöön ja kansanterveyteen olisivat vähäiset. Tämän kannanoton tulisi olla varovaisempi. Jos mikrobilääkkeiden käyttö lisääntyy lain myötä, ovat vaikutukset ympäristöön resistenssin siirtymisen muodossa aivan ilmeiset. Sama koskee myös kansanterveyttä, jossa sanamuodoiksi toivoisimme väestön terveys tms. kansanterveyden sijaan.

Pääjohtaja

Pekka Puska

Erikoistutkija

Katri Jalava